

Att väcka och bibehålla läslust – om Läskampanjens språkfrämjande arbete i Botkyrka kommun

Annika Löthagen och Jessica Staaf, lärare och utvecklingspedagoger, barn- och ungdomsförvaltningen i Botkyrka Kommun.

Trettio förväntansfulla lärare smyger in i salen. Det är nedsläckt och längst fram i rummet brinner en "eld" mitt på golvet. En sagofé hälsar välkommen och berättar att alla nu ska tas med på en sagovandring. De kommer att få möta Skogens väktare, Häxan med den magiska grytan och Prinsessan som vägrar att gifta sig. Så påbörjas vandringen genom miljöer där passande rekvisita lagts fram. Deltagarna får svara på frågor som "Vad är viktiga egenskaper hos en blivande gemål?" och "Vilka ingredienser passar i en häxbrygd?". Lärarna går in i uppgifterna med liv och lust – en förutsättning för att de sedan själva ska kunna inspirera sina elever på liknande sätt.

Övanstående scen utspelar sig vid ett möte som hålls av utvecklingspedagogerna Annika Löthagen och Jessica Staaf. Vid inspirationsträffarna får lärarna ta del av ett "pedagogiskt paket" kring en eller flera utvalda titlar. Tanken är att först blir inspirerad själv som lärare för då synliggörs möjligheter till att göra liknande aktiviteter med eleverna. Självklart är också diskussionerna tillsammans med kollegor viktiga delar i mötena. Träffarna ska vara en plats för erfarenhetsutbyte och reflektion.

Läskampanjen i Botkyrka

Läskampanjen startades år 2000. Bakgrunden var att man i kommunen speciellt uppmärksammade de elever i årskurs 9 som inte hade nått målen i något av de båda svenskämnen svenska eller svenska som

andraspråk, d.v.s. de elever som inte klarat nivån i svenska för att bli godkända efter avslutade studier i grundskolan. Det framkom att dessa elever hade svårigheter med att kunna reflektera kring olika slags texter. Liksom i övriga landet fick eleverna i Botkyrka problem när det kom till att göra inferenser, dra slutsatser och gå in och ut ur text. Vad skulle man göra åt detta? Kunde man förändra undervisningen så att den rustade eleverna bättre?

Ur detta föddes idén om Läskampanjen. Ganska tidigt bestämdes det att insatserna inte skulle inrikta sig på speciella grupper, t.ex. yngre elever eller flerspråkiga barn. Istället valde man en bredare väg: goda läsvanor måste skapas i alla åldrar och i alla grupper.

Läskampanjens uppgift blev därför att skapa läslust och språkglädje hos kommunens alla barn och ungdomar. Två lärare anställdes som samordnare på varsin halvtid. Eftersom man snabbt insåg att det skulle bli svårt att hinna nå alla barn och ungdomar i förskola och grundskola (13.000 barn) valde man istället att rikta sig till pedagoger i förskola och på fritidshem och lärare i grundskolan. Sedan tio år tillbaka genomför Läskampanjen fortbildning och inspirationsträffar för pedagoger och lärare i förskola och grundskola i kommunen. I fokus står alltid skönlitteratur och språkutvecklande aktiviteter. Angelägna, elevnära teman och ämnesövergripande tankar vävs samman i workshops och miniföreläsningar. Målet är att inspirera pedagoger och lärare till att arbeta mer med skönlitteratur i sin undervisning och se litteraturen som ett av de mest

motiverande och språkutvecklande läromedel som finns. Läskampanjen har många samarbetspartners som är med och uvecklar, varierar och fördjupar teman kring böcker och texter. Man samarbetar med bl.a. kulturpedagoger, matematikutvecklare och bibliotek och håller också kontakt med författare samt läs- och skrivutvecklare utanför Botkyrka.

Nedan följer ett axplock ur de möten som genomförts. Många av dem är ämnesövergripande, t.ex. kan teknik, design och språkutveckling vävas samman.

- Från läsolust till läslust via lättläst
- Kyss en groda och träd in i sagans värld
- Tio grissvansar och en drake – sagor från Någonannanstans
- Vågar du öppna Tracy Beakers dagbok? – om skönlitteratur på engelska
- Spyflugan Astrid – tillverka din egen fluga som kan flyga på riktigt
- Kjell och jag har ont i halsen – matematik och språkutveckling via en bilderbok
- Pennan glöder – ett möte om poesi
- Det smygs, det prasslas, det tisslas och tasslas – deckardags!
- Från poesi till hip hop – författarmöte med Thomas Fröhling

Goda resultat

Pedagoger och lärare i kommunen talar varmt om Läskampanjen. Utvärderingar vittnar om glädjen i att få tid att diskutera pedagogik och metoder. De framhåller också vikten av att få "påfyllning"/att själv inspi-

"Målet är att inspirera pedagoger och lärare till att arbeta mer med skönlitteratur i sin undervisning och se litteraturen som ett av de mest motiverande och språkutvecklande läromedel som finns."

reras för att kunna tänka nytt och utvecklas i sin dagliga verksamhet. Det märks också att biblioteksutlåningen i kommunen ständigt ökar. Resultaten i läsförståelse visar dessutom att eleverna i Botkyrka blir allt bättre på att reflektera kring texter – något som delvis kan tillskrivas Läskampanjen och det medvetna arbete som görs kring läs- skriv- och språkutveckling i kommunen. Ofta berättar lärarna om hur de inspirerats av Läskampanjens möten och hur inspirationen spridits vidare ut i klassrummen. Här berättar en lärare i årskurs 2 kort om vad hon gjort efter ett läskampanjmöte. Denna gång hade pedagogerna fått lådor med böcker och material på temat Afrika:

En liten rapport från mig och Afrika-lådan

Eftersom jag har barn från den afrikanska kontinenten i klassen så har vi läst bilderboken, pratat om djuren samt spelat musiken som hörde till. Vi har försökt analysera vilka instrument som spelas och några har berättat om egna upplevelser av afrikansk musik. Jag har snart högläst boken om Akimbo färdigt och det är dödyst i klassrummet vid dessa tillfällen! Nu har barnen bestämt att arbetet tillsammans med Xenter då de ska få göra en egen bok, ska innehålla en resa runt i alla de länder de härstammar från. Vecka 45 tar alla hem intervjufrågor om sitt hemland till föräldrar samt tar med bilder till skolan från sina resp. hemländer. Tanken är att barnen ska få berätta om det de samlat ihop. Därefter kommer det stora arbetet med vår gemensamma berättelse samt fina bilder. Jättetrevligt fortsättning på höstens arbete om ursprung, med denna Afrikalåda!■

Vill du veta mer?

- Annika Löthagen och Jessica Staaf driver tillsammans Läskampanjen sedan tio år tillbaka, en satsning som omfattar alla barn och ungdomar från 0-16 år i Botkyrka. Annika och Jessica har beskrivit sitt läs- och skrivpedagogiska arbete i boken "Skön litteratur, vägar till läslust och språkutveckling" (Hallgren & Fallgren 2009).

- I metodboken "Skön litteratur, vägar till läslust och språkutveckling" visas hur man kan arbeta med skönlitteratur och där beskrivs också Läskampanjen.

- I höst syns Läskampanjens arbete i UR:s serie Barn av sitt språk, programmet sänds 7/10 kl. 20.00 i Kunskapskanalen. Det går att söka programmet "Kämpar för boken" via UR:s hemsida www.ur.se även efter sändningstid.

- Under Svenska barnboksinstitutet www.sbi.kb.se finns en rapport om Läskampanjen.

- Annika och Jessica tar föreläsningssupdrag utanför den egna kommunen. För mer information kontakta jessica.staaf@botkyrka.se

